

Προβληματισμοί με αφορμή το πρόγραμμα της επίσκεψης του Οικουμενικού Πατριάρχη στην Άρτα (28/29 Ιουνίου 2024)

πρωτοπρεσβυτέρου Δημητρίου Αθανασίου (χημικού)

**«Γνώμες, καρδιές, όσοι Έλληνες, ό,τι είστε, μην ξεχνάτε,
δεν είστε από τα χέρια σας μονάχα, όχι. Χρωστάτε
και σε όσους ήρθαν, πέρασαν, θα 'ρθούνε, θα περάσουν.
Κριτές θα μας δικάσουν οι αγέννητοι, οι νεκροί.»**

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Εισαγωγικά

Ανακοινώθηκε πριν λίγες μέρες το πρόγραμμα της επίσκεψης του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ.Βαρθολομαίου στην Άρτα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα την Παρασκευή 28 Ιουνίου 2024, το βράδυ, μετά την ολοκλήρωση της επισκέψεώς Του στην Ιερά Μητρόπολη Νικοπόλεως και Πρεβέζης, ο Παναγιώτατος θα αφιχθεί και θα διανυκτερεύσει στην Άρτα.

Το Σάββατο 29 Ιουνίου 2024, το πρωϊ, ο Παναγιώτατος θα προεξάρχει στο Πατριαρχικό Συλλείτουργο, που θα τελεσθεί στον Ιερό Ναό του Αγίου Μαξίμου του Γραικού, στην πόλη της Άρτας.

Θα ακολουθήσει ο υπό του Οικουμενικού Πατριάρχου εγκαινιασμός και η ονοματοδοσία της νέας πλατείας, η οποία βρίσκεται απέναντι από τον Ιερό Ναό του Αγίου Μαξίμου του Γραικού, στην περιοχή Τρίγωνο Άρτης.

Στον ίδιο χώρο της νέας πλατείας, θα ολοκληρωθεί το πρόγραμμα της επισκέψεως του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου με την αναγόρευσή Του, σε επίτιμο δημότη του Δήμου Αρταίων.

Η επίσκεψη στην Άρτα του Παναγιωτάτου θα ολοκληρωθεί το Σάββατο 29 Ιουνίου 2024.

Η δημοσιοποίηση του προγράμματος της επίσκεψης του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ.Βαρθολομαίου στην Άρτα στις 28/29 Ιουνίου 2024, όπως ήταν αναμενόμενο, δημιούργησε πλήθος ερωτηματικών και ενστάσεων εκ μέρους μεγάλης μερίδας Αρτινών Πολιτών.

Διαβάζοντας τις δημοσιεύσεις στον τοπικό τύπο, καθώς και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διαπιστώνουμε, ότι οι σχετικές αντιρρήσεις και ενστάσεις αναφέρονται κυρίως στο θέμα της ονομασίας της πλατείας, που κατασκευάζεται απέναντι από το ναό του Αγίου Μαξίμου του Γραικού.

Θα παραμείνει δε μνημειώδης η συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αρταίων τη Δευτέρα 27/5/2024, (η οποία δημοσιεύτηκε στην παρακάτω διεύθυνση : <https://www.youtube.com/live/h4sf2I48syg?si=WWBdOa0t9IMjKcOt>),

επειδή απέδειξε για μια ακόμα φορά, ποιοι ΑΝΙΣΤΟΡΗΤΟΙ ασχολούνται με τα κοινά της ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ πόλης της Άρτας.

Το παρόν άρθρο έχει σκοπό να θέσει το θέμα του προγράμματος της επίσκεψης του Πατριάρχη σε άλλη βάση, με βάση τα υπάρχοντα ιστορικά στοιχεία, λόγω της ενασχόλησης του γράφοντος, ως Αρτινού πολίτη και κληρικού, με την τοπική εκκλησιαστική ιστορία.

Οι ιστορικοί δεσμοί της Μητρόπολης Άρτας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο

Οι ιστορικοί δεσμοί της Άρτας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο αποδεικνύονται από τα εξής:

A. Απο τις ενέργειες της Οσίας Μητρός ημών Θεοδώρας για τη λύση του εκκλησιαστικού προβλήματος που προέκυψε κατά την περίοδο 1204-1235

B. Απο το ιστορικό Σταυροπήγιο της Μονής Παρηγορήτισσας και το σχετικό πατριαρχικό σιγίλιο. Σταυροπήγιο είναι εκκλησιαστικός όρος και ιστορικά σημαίνει τοποθέτηση σταυρού στα θεμέλια μοναστηριού ως ένδειξη υπαγωγής του μοναστηριού απευθείας στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και όχι στον τοπικό επίσκοπο ή μητροπολίτη. Μετά την ανακήρυξη του Αυτοκεφάλου από την Εκκλησία της Ελλάδος το 1850 τα παλαίφατα Πατριαρχικά Σταυροπήγια, όπως άλλωστε και το σύνολο, σχεδόν, των ιερών μονών της τότε ελληνικής επικράτειας, διαλύθηκαν από την Πολιτεία, προκειμένου να μπορέσει να καρπωθεί τη σημαντική κινητή και ακίνητη περιουσία τους.

Γ. Απο τις επισκέψεις Πατριαρχών στην Άρτα και στη Μονή της Παρηγορήτισσας.

Δ. Απο το γεγονός ότι ο Μητροπολίτης Άρτας Σεραφείμ Ξενόπουλος (1864-1894) διατέλεσε και τοποτηρητής του Οικουμενικού θρόνου από τις 30 Σεπτεμβρίου 1873 μέχρι την 1 Δεκεμβρίου 1873. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Μητροπολίτης Σεραφείμ Ξενόπουλος υπήρξε ο τελευταίος ιεράρχης που εκλέχθηκε από το Οικ. Πατριαρχείο για τη Μητρόπολη Άρτης. Και τούτο διότι το 1882 το Πατριαρχείο χειραφέτησε τις Επαρχίες, που είχε στη Θεσσαλία, καθώς και τη μισή στην ουσία Μητρόπολη Άρτης στην Εκκλησία της Ελλάδος. Στο άλλο τμήμα της Μητροπόλεως Άρτης που τελούσε

ακόμη υπό Οθωμανική Κατοχή τον Αύγουστο του 1881, λίγο νωρίτερα, η Μήτηρ Εκκλησία συνέστησε νέα Επαρχία, (ύστερα και από απαίτηση των κατοίκων της και δεν υπήγαγε το τμήμα αυτό σε άλλη διπλανή Μητρόπολη, στην Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων) με την ονομασία Ιερά Μητρόπολις Νικοπόλεως και Πρεβέζης και με την 22α θέση στο Συνταγμάτιο του Πατριαρχείου, θέση που κατέχει μέχρι σήμερα.

Ε. Από άλλα πατριαρχικά γράμματα και σιγίλια.

Νεότερες ιστορικές έρευνες συνδέουν τον εξ Άρτης Αγιορείτη Κολλυβά Χριστόφορο Προδρομίτη με τον Οικουμενικό Πατριάρχη Σεραφείμ (1757-1761), επειδή ο Χριστόφορος εχρημάτισε δάσκαλος των ανηψιών του Πατριάρχη (περισσότερα σε επόμενο άρθρο).

Η άποψη που υποστηρίζει ότι η Άρτα συνδέεται με το Οικουμενικό Πατριαρχείο μέσω του Οσίου Μαξίμου του Γραικού ΔΕΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝΕΤΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ, επειδή η σύνδεση αυτή αφορά στην Ι.Μ.Βατοπαιδίου με το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Ο Φωτιστής των Ρώσων Μάξιμος ήταν Βατοπαιδινός μοναχός.

Το εκκλησιαστικό πρόβλημα της περιόδου 1204-1235 και η Οσία Θεοδώρα.

Όταν η Κωνσταντινούπολη έπεσε στα χέρια των Λατίνων, ξεκίνησε από την πλευρά των Βυζαντινών η προσπάθεια ανάκτησης της Βασιλεύουσας. Εστίες αντίστασης στους Λατίνους έκαναν την εμφάνισή τους σε αρκετά σημεία της πρώην Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Οι δύο κυριότερες από αυτές ήταν τα κράτη της Ηπείρου (με πρωτεύουσα την Άρτα) και της Νίκαιας, στα οποία είχαν άλλωστε συγκεντρωθεί και πολλοί Βυζαντινοί πρόσφυγες, τόσο από την Κωνσταντινούπολη, όσο και από άλλες περιοχές που βρίσκονταν πλέον υπό την κατοχή των Λατίνων. Ο εξόριστος ορθόδοξος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως είχε πλέον την έδρα του στη Νίκαια.

Ο Μιχαήλ Α' Δούκας της Ηπείρου (ο ιδρυτής του Δεσποτάτου της Ηπείρου), δεν θεωρούσε τον εαυτό του υποτελή του κράτους της Νικαίας με οποιονδήποτε τρόπο, ούτε δεχόταν, πως η Εκκλησιαστική Σύνοδος του κράτους του όφειλε να ενεργεί κάτω από τις οδηγίες και την επίβλεψη του νέου οικουμενικού πατριάρχη στη Νίκαια. Έτσι, όταν ο ηγεμόνας της Ηπείρου ξεκίνησε τη μεγάλη του αντεπίθεση εναντίον των Λατίνων του ελλαδικού χώρου και πέτυχε να απελευθερώσει πολλές πόλεις, οι κενές επισκοπικές έδρες των πόλεων αυτών έπρεπε να πληρωθούν από νέους ορθόδοξους επισκόπους. Σύμφωνα με τους εκκλησιαστικούς κανόνες, όταν επρόκειτο για μητροπολίτες, έπρεπε να ενημερωθεί ο οικουμενικός πατριάρχης και να του ζητηθεί να εκλέξει τους νέους επισκόπους ή έστω, να παραχωρήσει την άδειά του στη Σύνοδο της Ηπείρου, ώστε να προχωρήσει αυτή στην εκλογή. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί, πως, ακόμη και σε αυτήν την περίπτωση, οι υποψήφιοι θα έπρεπε να οριστούν από τον Βυζαντινό αυτοκράτορα. Ο Μιχαήλ Δούκας όμως ζήτησε από τη Σύνοδο της Ηπείρου να προχωρήσει στην τοποθέτηση των νέων μητροπολιτών στη Λάρισα (1212) και στο

Δυρράχιο (1213) άμεσα και χωρίς καμία προηγούμενη ενημέρωση της Νίκαιας. Με την κίνησή του αυτή, που ήταν σαφώς μια διπλωματική ενέργεια με σημαντικές πολιτικές προεκτάσεις, ο ιδρυτής του ανεξάρτητου κράτους της Ηπείρου έδειχνε ποια ήταν η θέση του απέναντι στον αυτοαποκαλούμενο «αυτοκράτορα» της Νίκαιας, ενώ, έστω και έμμεσα, αμφισβητούσε και το κύρος του οικουμενικού πατριάρχη καθώς και τη δικαιοδοσία του στην Ήπειρο.

Στα 1213 ο Μιχαήλ Δούκας είχε ήδη απελευθερώσει πολλές πόλεις και είχε επεκτείνει την επικράτειά του προελαύνοντας συνεχώς νικηφόρα στις εκστρατείες του, ώστε να θεωρεί τον εαυτό του τουλάχιστον ισότιμο με τον Θεόδωρο Λάσκαρη της Νίκαιας. Ωστόσο, φαίνεται, πως οι ενέργειες αυτές δεν πραγματοποιήθηκαν χωρίς τις επιφυλάξεις της Εκκλησιαστικής Συνόδου της Ηπείρου. Ο Ιωάννης Απόκαυκος, που ήταν μητροπολίτης Ναυπάκτου και ο αρχαιότερος από τους ιεράρχες της Ηπείρου, σε μια μεταγενέστερη επιστολή του προς τον πατριάρχη Μανουήλ Σαραντηνό στη Νίκαια αναφερόμενος στα γεγονότα αυτά, γράφει χαρακτηριστικά τα εξής: «πρόθυμος οὐκ εἰμι χειροτονητής, βραδὺς δὲ μᾶλλον περὶ τὰ τοιαῦτα». Τις επιφυλάξεις τους αυτές οι ιεράρχες της Ηπείρου τις ανέφεραν στον Μιχαήλ Δούκα, ο οποίος απέστειλε τότε σχετική αίτηση προς τον πατριάρχη προκειμένου να αναγνωρισθούν επισήμως, έστω και εκ των υστέρων, οι νέοι επίσκοποι από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Αυτή ήταν μια καλή ευκαιρία για το πατριαρχείο της Νίκαιας να αναμιχθεί στα οργανωτικά ζητήματα της Εκκλησίας της Ηπείρου. Ωστόσο, προτιμήθηκε αρχικά από τους ιεράρχες της Νίκαιας η σιωπή και χρειάστηκε να περάσουν εννέα χρόνια μέχρι που ο τότε πατριάρχης Μανουήλ Σαραντηνός απαντήσει στη Σύνοδο της Ηπείρου. Η ευκαιρία για προσέγγιση της Νίκαιας με την Ήπειρο, έστω και σε εκκλησιαστικό επίπεδο, χάθηκε και το δυσάρεστο αυτό προηγούμενο οδήγησε στη διεύρυνση του χάσματος ανάμεσα στα δύο κράτη και τις εκκλησίες τους, αφού, από τη μια μεριά, οι εκπρόσωποι του πατριαρχείου θεωρούσαν, πως έπρεπε να επιδείξουν αυστηρότητα προς την «αντικανονική» ενέργεια των ιεραρχών της Ηπείρου, ενώ οι τελευταίοι, από την άλλη, αισθάνονταν πως το πατριαρχείο δεν αντιμετώπιζε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τις εκκλησιαστικές υποθέσεις του ελλαδικού χώρου. Ο αντίκτυπος που είχε η χαμένη ευκαιρία του πατριαρχείου της Νίκαιας για ανάμειξη στις εκκλησιαστικές υποθέσεις της ελληνικής Δύσεως κατά την περίοδο εξουσίας του Μιχαήλ Α' Δούκα, επρόκειτο να παραμείνει αισθητός τουλάχιστον δεκαπέντε χρόνια μετά το θάνατο του ηγεμόνα της Ηπείρου. Έτσι ο Θεόδωρος Δούκας, που διαδέχθηκε τον αδελφό του Μιχαήλ Α' στην ηγεμονία της Ηπείρου, συνέχισε την πολιτική του προκατόχου του στον ορισμό των επισκόπων στις πόλεις που απελευθέρωνε και γενικότερα στις σχέσεις του με το κράτος και το πατριαρχείο της Νίκαιας. Η στέψη του αυτοκράτορα Θεοδώρου Α' Αγγέλου Κομνηνού Δούκα (θείου του Μιχαήλ Β', συζύγου της Αγίας Θεοδώρας), στη Θεσσαλονίκη το 1227, έγινε από τον Μητροπολίτη Αχρίδος και όχι από τον

Οικουμενικό Πατριάρχη, με αποτέλεσμα το εκκλησιαστικό πρόβλημα να μεγαλώνει. (Πηγή. Ν. Χρήστου Λάππα «Η ιστορία του Κράτους της Ηπείρου κατά τον 13^ο αιώνα»)

Η Οσία Θεοδώρα φρόντισε με ιερά προαίρεση και σεμνή διπλωματία, να αρθεί οριστικά αυτή η ένταση και διαμάχη. Το 1238 ο Μιχαήλ Β' και η οσία Θεοδώρα προσκάλεσαν τον Οικουμενικό Πατριάρχη Γερμανό Β', να τελέσει τα εγκαίνια του ναού της Ιεράς Μονής της Παναγίας του Μπρυνή. Ο Πατριάρχης αποδέχτηκε την πρόταση, όπως αποδεικνύεται από ένα σωζόμενο τμήμα της λίθινης επιγραφής που υπάρχει στο αέτωμα της βόρειας πλευράς του παραπάνω ναού και στην οποία αναγράφονται τα εξής : «Σταυροπήγιον πατριαρχικόν το αγιασθέν παρά Γερμανού και οικουμενικού Πατριάρχου». Έτσι, ο Πατριάρχης Γερμανός Β' είναι ο πρώτος Πατριάρχης που επισκέφτηκε την Άρτα. (Κ.Τσιλιγιάννη -ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ σελ.96).

Οι άλλοι Πατριάρχες που επισκέφτηκαν την Άρτα και την Παρηγορήτισσα.

Δεύτερος Οικουμενικός Πατριάρχης, που επισκέφτηκε την Άρτα, ήταν ο Άγιος Ιερεμίας Α' το 1530. (αγιοκατατάχτηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο στις 10 Ιανουαρίου 2023 και τιμάται στις 13 Ιανουαρίου κάθε έτους). Ο Άγιος Ιερεμίας Α' καταγόταν από τη Ζίτσα Ιωαννίνων και επισκέφτηκε την Άρτα και το ναό της Παρηγορήτισσας, όπως αποδεικνύεται από την επιγραφή, που υπάρχει σε επιτίθημα κιονίσκου στον γυναικωνίτη του ναού.

Τρίτος Πατριάρχης, που επισκέφτηκε την Άρτα και την Παρηγορήτισσα, ήταν ο Ιερεμίας Β' ο Τρανός το 1578. Τότε η Παρηγορήτισσα ήταν γυναικεία μονή και είχε περιέλθει σε φοβερή ένδεια. Για το λόγο αυτό με ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟ ΣΙΓΓΛΙΟ προσάρτησε τη μονή της Παρηγορήτισσας ως μετόχι στη μονή Κάτω Παναγιάς. Αξιοσημείωτα είναι και τα παρακάτω ιστορικά γεγονότα. Ο ομολογητής Πατριάρχης Ιερεμίας Β' (1536 - Σεπτέμβριος 1595) είχε ως δάσκαλό του και τον Άγιο Δαμασκηνό τον Στουδίτη, που διετέλεσε μητροπολίτης Άρτης και Ναυπάκτου. Επίσης ο ίδιος Πατριάρχης με τη βοήθεια σημαντικών λογίων που συγκέντρωσε γύρω του, άρχισε το έργο της ανόρθωσης της παιδείας σε όλες τις βαθμίδες. Ίδρυσε και λειτούργησε σχολεία. Ανέλαβε την πρωτοβουλία για την ίδρυση και λειτουργία σχολείων σε κάθε μητρόπολη και αρχιεπισκοπή της δικαιοδοσίας του. Πολλοί Μακεδόνες μετανάστες αναδείχθηκαν μαζί με τους Ηπειρώτες σε πλούσιους προστάτες των γραμμάτων και των τεχνών με κληροδοτήματα υπέρ εκπαιδευτικών έργων όχι μόνο στις ιδιαίτερες πατρίδες τους, αλλά και σ' άλλες ελληνικές πόλεις. Πρώτος σε χρονική σειρά έρχεται ο Μανωλάκης ο Καστοριανός, προϊστάμενος της συντεχνίας των γουνοποιών στην Κωνσταντινούπολη. Ο Μανωλάκης ο Καστοριανός βοήθησε οικονομικά επίσης τη Μεγάλη του Γένους Σχολή (1663) και ίδρυσε σχολεία και στην Άρτα (1666), το γνωστό ως ΣΧΟΛΗ ΜΑΝΩΛΑΚΗ δίπλα στον Άγιο Βασίλειο της λαϊκής αγοράς της πόλης, επί αρχιερατείας του Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Άρτας, Βαρθολομαίου. (Σεραφείμ Ξενόπουλου του Βυζαντίου, "Δοκίμιον ιστορικόν περί Άρτης και Πρεβέζης")

Υπάρχει αναφορά και για την επίσκεψη του Πατριάρχη Σωφρονίου στην Άρτα. Πιθανόν να σχετίζεται με την ενθρόνιση του Μητροπολίτη Άρτης και Πρεβέζης Σεραφείμ Ξενόπουλου, αφού αυτός υπογράφει την πράξη εκλογής του Σεραφείμ ως Μητροπολίτη Άρτας. Ο Σεραφείμ Ξενόπουλος το 1873 διετέλεσε τοποτηρητής του Πατριαρχικού θρόνου Κωνσταντινουπόλεως.

Τέταρτος Οικουμενικός Πατριάρχης, που επισκέφτηκε την Άρτα με παλλαϊκή υποδοχή στο χώρο της Παρηγορήτισσας, ήταν ο Πατριάρχης Αθηναγόρας, επί Αρχιερατείας Ιγνατίου Γ' (Τσίγκρη) το 1963. Τα υπάρχοντα ιστορικά στοιχεία περιγράφουν ως εξής την επίσκεψη αυτή:

«Στις 24 Ιουνίου 1963 επισκέφτηκε την Άρτα ο Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας συνοδευόμενος από τους εξής μητροπολίτες: Δέρκων Ιάκωβο, Πριγκηπωνήσων Δωρόθεο, Ρόδου Σπυρίδωνα, Ιωαννίνων Σεραφείμ, Πρεβέζης Στυλιανό και Άρτης Ιγνάτιο Γ.

Χοροστάτησε σε πατριαρχική δοξολογία, που έγινε στο ναό της Παρηγορήτισσας και μετά επισκέφτηκε το ναό της Αγίας Θεοδώρας (Κ.Βάγιας Ενθυμήσεις - περιοδικό Σκουφάς τευχ. 38-39)

Ιστορικά Πατριαρχικά έγγραφα

Επίσης, η σύνδεση της Άρτας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο φαίνεται και από τα παρακάτω σημαντικά εκκλησιαστικά Πατριαρχικά έγγραφα:

α. «Γράμμα Συνοδικόν της ειδήσεως της εις θρόνον Άρτης προαγωγής επί Πατριαρχείας Σωφρονίου». Με το έγγραφο αυτό ανακοινώνεται η εκλογή του

Σεραφείμ Ξενόπουλου ως Μητροπολίτη Άρτας. Επίσης, υπάρχει και άλλο σχετικό έγγραφο με τον τίτλο «Πράξις εκκλησιαστική της προχειρίσεως ως Μητροπολίτη Άρτας» του Σεραφείμ Ξενόπουλου.

β. Σιγιλιώδες γράμμα περί ενώσεως της πάλαι ιεράς Μονής των Αγίων Αποστόλων μετά της Ιεράς Μονής Κάτω Παναγιάς.

Τα έγγραφα υπάρχουν στο βιβλίο «ΔΟΚΙΜΙΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΠΕΡΙ ΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΕΒΕΖΗΣ» του Μητροπολίτη Σεραφείμ Ξενόπουλου του Βυζάντιου.

γ. Το σιγίλιο του Πατριάρχου Ιερεμία Β' με το οποίο η Μονή της Παρηγορήτισσας γίνεται μετόχι της Κάτω Παναγιάς και βρίσκεται ολόκληρο δημοσιευμένο στο βιβλίο Α. Ορλάνδου: Η ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΙΣΣΑ ΑΡΤΑΣ.

Απορίες και ερωτήματα στους εμπλεκόμενους φορείς:

1. Πιστεύω να γνωρίζετε, όσοι εμπλέκεστε θεσμικά στο θέμα της οργάνωσης και υποδοχής του Πατριάρχη, ότι η Άρτα γ είναι γνωστή για το ιστορικό γεφύρι και για επί πλέον δύο λόγους. Για την πολιούχο Οσία Θεοδώρα και τα βυζαντινά της μνημεία με ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟ την Παναγία την Παρηγορήτισσα. Γνωρίζετε όμως, ότι η Παρηγορήτισσα ήταν αρχικά ο Μητροπολιτικός ναός του Δεσποτάτου της Ηπείρου, μετά την καταστροφή του ναού της Περιβλέπτου, λόγω των πλημμυρών του Αράχθου;;;

2. Θα υποδεχθείτε τον Οικουμενικό Πατριάρχη στη Βυζαντινή Άρτα σε ένα ΜΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΝΑΟ (που κατασκευάστηκε τον 21^ο αιώνα) ενός μεγάλου μεν Αγίου, που η ζωή όμως και η δράση του Αγίου δεν έχει άμεση σχέση με την τοπική εκκλησιαστική ιστορία;; Υπενθυμίζουμε, ότι ο Άγιος Μάξιμος ΔΕΝ ΚΑΤΑΓΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΤΑ. Απλά, γεννήθηκε εδώ, όταν η οικογένειά του αναγκάστηκε να μετακομίσει από τη Σπάρτη στην Άρτα.

Αυτό προκύπτει από τη μελέτη των γραπτών του Μιχαήλ Τριβώλη (Οσίου Μαξίμου) στα οποία πουθενά δεν μνημονεύεται η Άρτα, όπου γεννήθηκε. Ακόμα και στην περιγραφή του μαρτυρίου του άγνωστου Αρτινού νεομάρτυρα, ονομάζει τον τόπο του μαρτυρίου «Ελληνική γη». Σε ένα από τα γράμματά του προς τον προσφιλέστατο φίλο του Ιωάννη Γρηγορόπουλο υπογράφει ως: «ο σος Δωρίλεος ο Τριβώλης, ο εκ Σπάρτης Λακεδαιμόνιος» (DENISOFF, Maxime le Grec et l' Occident, contribution a l' histoire, σ. 91, βλ. και ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ, Μαξίμος ο Γραϊκός, Ο πρώτος φωτιστής των Ρώσων, σ. 400, επίσης βλ. και ΦΕΪΔΑ, «Μάξιμος», στ. 627)

3. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω ιστορικά στοιχεία, που παραθέσαμε, η τοπική ιστορία συνδέει την Οσία Θεοδώρα και το Σταυροπήγιο της Παρηγορήτισσας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Επίσης, οι υποδοχές στις επισκέψεις των Πατριαρχών στην Άρτα γίνονταν στο ναό της Παρηγορήτισσας. Και αυτό επειδή η Παρηγορήτισσα ήταν

ιερά ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ Μονή. Με ποιο δικαίωμα εσείς, πλέον, καταργείτε αυτή την παράδοση της εκκλησιαστικής ιστορίας και συνδέετε την επίσκεψη του Πατριάρχη ΜΟΝΟ ΜΕ ΕΝΑΝ ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΝΑΟ;;; Μήπως κάποιος πρέπει να σας εξηγήσει τι σημαίνει ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ;;;

4. Θα υποδεχτεί η πόλις των Αρταίων τον Οικουμενικό Πατριάρχη στην πρωτεύουσα του Δεσποτάτου της Ηπείρου χωρίς αυτός να επισκεφτεί ή να λειτουργήσει είτε στην πολιούχο, είτε στην Παναγία την Παρηγορήτισσα, αλλά ούτε καν στον Μητροπολιτικό ναό;;;

Δυστυχώς, κύριοι τοπικοί άρχοντες, συμπεριφερθήκατε, με τις ανιστόρητες αποφάσεις, σαν ερασιτέχνες. Μη ξεχνάτε, ότι ένα από τα κύρια καθήκοντά σας είναι ο σωστός χειρισμός θεμάτων που έχουν σχέση με την τοπική εκκλησιαστική ιστορία. Δείχνετε όμως μεγάλο ενδιαφέρον να αναβιώσετε ειδωλολατρικά έθιμα στη Βυζαντινή Άρτα και να αποϊεροποιήσετε τον ιερό ναό της Παρηγορήτισσας με συναυλίες μεγαλοβδομαδιάτικα. Δεν σκεφτήκατε ότι η επίσκεψη του Πατριάρχη μετά από εξήντα χρόνια στην πόλη των Αρταίων είναι Η ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΑΦΟΡΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΣΜΟ ΝΑ ΤΙΜΉΣΕΤΕ ΚΑΙ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΝΑ ΠΡΟΒΑΛΛΕΤΕ; Μήπως επίσης δεν γνωρίζετε, ότι η Οσία Θεοδώρα ανέθεσε στην Παναγία την Παρηγορήτισσα τη φύλαξη της πόλεως, (όπως περιγράφεται αναλυτικά σε βιβλίο παλιού Αρτινού) με αποτέλεσμα η πόλη των Αρταίων να είναι ΠΑΝΑΓΙΟΦΡΟΥΡΗΤΗ ΚΑΙ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣΚΕΠΑΣΤΗ;;; (Κ.Στρατή -Η Οσία Θεοδώρα -Άρτα 1960).

Τα πολλά θαύματα της Παρηγορήτισσας το αποδεικνύουν περίτρανα. Αυτά τα γνωρίζετε;;

Και το πλέον ΠΑΡΑΔΟΞΟ σε όλη την υπόθεση είναι και το εξής: Αφενός προθυμοποιηθήκατε να κάνετε τον Οικουμενικό Πατριάρχη επίτιμο Δημότη Αρταίων, αφετέρου ξεχνάτε και αθετείτε ποικιλοτρόπως τη γραπτή εντολή του Πατριαρχικού Σιγιλίου του Οικουμενικού Πατριάρχη Ιερεμία Β' με την οποία κατοχυρώνει τον εκκλησιαστικό χαρακτήρα της μονής της Παρηγορήτισσας, αποϊεροποιώντας έτσι ποικιλοτρόπως τον ιερό χώρο της Μονής.

Σας υπενθυμίζω, ότι το σιγίλιο μεταξύ των άλλων γράφει:

«...η μετριότης ημών αποφάινεται και παρακελεύεται εν Αγίω Πνεύματι δια του παρόντος αυτού σιγιλιάδους γράμματος, ίνα το ειρημένον πατριαρχικόν σταυροπήγιον το λεγόμενον Παρηγορήτισσα είη υπό την διοίκησιν σκέπην και κυβέρνησιν της πατριαρχικής μονής της Παναγίας της ευρισκομένης κατά την οδόν της βρύσης (σημ. πρόκειται για την Ιερά Μονή Κάτω Παναγιάς) και ονομάζεται μετόχιον αυτής εις αιώνας τους άπαντας, έχοντος άδειαν του εκείσε οσιωτάτου ηγουμένου ιερέα ακατάγνωστον εισαγαγείν εν αυτώ, ώστε ιερουργείν και ψάλλειν τω Θεώ, ου μην δε διανυκτερεύει εκείσε ή καθεύδειν όλως εν τοις ένδον κελλίσις

.....και τον παραβαίνοντα ΑΦΟΡΙΣΜΩ ΑΛΥΤΩ ΚΑΙ ΑΙΩΝΙΩ καθυποβάλλομεν.

Έτι δε διοριζόμεθα μηδένα των από μακράν και του κατά τόπον αρχιερέως Ναυπάκτου και Άρτης τολμάν οψέποτε εναντιωθήναι περί τούτου ή ακλήτως εισελθείν εν αυτή και θέλιν διακρίνειν αμετόχως αφαρπάζειν τι των αφιερωμένων τη μονή ταύτη κτημάτων τε και πραγμάτων, εν βάρει αργίας και αφορισμού τω από Θεού...».

Μήπως είναι καιρός να ξεφύγουμε από κάθε είδους επαρχιωτισμό και ανεξήγητες εμμονές, που μας διακρίνουν και που, δυστυχώς, αλλοιώνουν πλήρως την τοπική εκκλησιαστική ιστορία;

.....“Χρωστάμε σ’ όσους ήρθαν, πέρασαν, θα ‘ρθούνε, θα περάσουν. Κριτές θα μας δικάσουν οι αγέννητοι, οι νεκροί» (Κ.ΠΑΛΑΜΑΣ)

Μήπως είναι καιρός να διαλύσουμε τα νέφη της άγνοιας, της σύγχυσης και της αδιαφορίας, που προκαλούν «ΣΚΟΤΟΣ ΤΑΙΣ ΦΡΕΣΙ;»